

Hilde Prummel (l) en Willemien Bosch

Bescherming van de Nederlandse drinkwaterkwaliteit

Normering, best belangrijk!

De Nederlandse Waterwet, de Drinkwaterwet en de Europese Kaderrichtlijn Water stellen eisen aan de kwaliteit van drinkwater, oppervlaktewater, grondwater en afvalwater. Zeker weten of water veilig of schoon is, doe je door te meten. Maar hoe meet je en waar kijk je naar? Dat staat in normen die worden opgesteld bij NEN, het Nederlandse kennisnetwerk voor normalisatie.

Nederland hecht veel waarde aan een goede waterkwaliteit. Niet alleen van ons drinkwater, maar ook van grondwater, rivieren en recreatieplassen. De provincies, waterschappen en gemeenten bewaken de kwaliteit van bijvoorbeeld het

grondwater, de sloot en de zwembijver. Drinkwaterbedrijven zorgen voor schoon drinkwater. Bouwregelgeving eist dat veilig drinkwater uit de kraan komt en dat afvalwater via het riool netjes wordt afgevoerd. Al die partijen en systemen

moeten goed op elkaar zijn afgestemd en letterlijk 'op elkaar aansluiten'. Naast regelgeving bestaan daarvoor uniforme normen, die in Nederland onder de verantwoordelijkheid vallen van normalisatie-instituut NEN.

Normalisatie

Consultant Willemien Bosch van NEN heeft onder andere drinkwater in haar portefeuille: 'Dat betekent vooral dat ik commissies begeleid bij het ontwikkelen van normen voor water. Normalisatie gaat over het binnen een bepaalde sector maken van afspraken over een bepaald onderwerp. Achterliggende reden is dat je over een aantal zaken geen discussie wilt hebben. Zo is internationaal in een norm vastgelegd dat bij kranen 'blauw' koud water betekent en 'rood' warm. En dat de koude kraan rechts zit en de warme links. Wel zo duidelijk voor een installateur, maar ook voor de consument. Een norm vormt zo een gemeenschappelijke taal, die zelfs kan dienen als contractbasis.'

34.000 normen

NEN beheert ruim 34.000 in Nederland aanvaarde internationale (ISO), Europese (EN) en nationale normen (NEN). Voor het beheer van deze omvangrijke normencollectie en de afstemming tussen nationale, Europese en internationale documenten, beschikt NEN over diverse commissies en werkgroepen. Bosch: 'Om onze normen zo volledig mogelijk te maken, zijn de commissies bij voorkeur samengesteld uit vertegenwoordigers van allerlei belanghebbende partijen, zoals producenten, opdrachtgevers, testinstituten,

'NEDERLANDSE DRINKWATERSECTOR NEEMT ACTIEF DEEL AAN EUROPESE NORMALISATIEWERKGROEP'

overheden, koepelorganisaties en onderzoeksinstituten. Elk bekijkt een onderwerp vanuit zijn eigen perspectief, zodat je samen een zo volledig mogelijk beeld krijgt en alle aspecten 'meeneemt' in een norm.'

Meetmethoden voor waterkwaliteit

Via normalisatie verzorgt NEN ook afstemming tussen eisen in wet- en regelgeving en praktisch uitvoerbare (meet)methoden. Zo is de NEN-commissie 'Milieukwaliteit' verantwoordelijk voor alles wat te maken heeft met normen voor vaststelling van de waterkwaliteit. Nederlandse experts behartigen de Nederlandse belangen verder op Europees en mondiaal niveau. Voor de bepaling van chemische en fysische parameters zijn al veel normen ontwikkeld.

Inlaten van rivierwater

Bosch: 'Op nationaal niveau zijn er verschillende normcommissies die zich op de een

of andere manier bezighouden met water, bijvoorbeeld leidingwaterinstallaties, kranen en armaturen of terugstroombeveiliging. Bij onderwerpen zoals monsternamen, organische en anorganische parameters en microbiologie, gaat het concreet over waterkwaliteit. Internationaal wordt op dit moment een ISO-norm ontwikkeld over identificatie van doelstoffen door gas- en vloeistofchromatografie en massaspectrometrie. Een ander voorbeeld van internationale afstemming speelt bij het inlaten van oppervlaktewater voor de productie van drinkwater. Omdat het grootste deel van ons rivierwater afkomstig is uit het buitenland, is het voor kwaliteitsvergelijking belangrijk dat je internationaal uniform meet en ook weet naar welke parameters je moet kijken. Bij deze afspraken zijn bijvoorbeeld RIWA-Maas en RIWA-Rijn nauw betrokken, en de oppervlaktedrinkwaterbedrijven.'

'Water, we leven ervan en vechten er tegen'

Met de campagne 'Water, we leven ervan en vechten er tegen' zet NEN het onderwerp water en normalisatie op de kaart. Meer dan tien ambassadeurs met klinkende namen, zoals Henk Ovink, Watergezant van het Koninkrijk der Nederlanden, vertellen hun verhaal. Na de zomer start NEN met een serie podcasts over watergerelateerde onderwerpen.

Meer informatie en praktijkvoorbeelden van wat NEN kan betekenen voor bedrijven en organisaties: nen.nl/water

Ze vervolgt: 'Schoon en veilig drinkwater is geen vanzelfsprekendheid. Er zijn van bron tot tap tot op het kleinste detail heel wat normen en afspraken nodig om te zorgen voor schoon water uit de kraan. NEN is er trots op in dat proces een rol te kunnen spelen.'

Europese werkgroepen

Waterkwaliteit in de breedste zin is van belang voor iedereen. De normalisatie van meetmethoden is vooral van direct belang voor de rijksoverheid, handhavers, waterschappen, adviseurs, drinkwaterbedrijven en milieulaboratoria. Veel nationale normen hebben een Europese of internationale achtergrond. Sinds 2013 is Hilde Prummel, directeur van waterlaboratorium WLN, namens Vewin voorzitter van de Europese werkgroep 'Effects of materials in contact with drinking water'. Deze werkgroep houdt zich bezig met de invloed van materialen op de drinkwaterkwaliteit en met name de uniformering van testmethoden voor materialen die bij de drinkwaterproductie in aanraking komen met drinkwater.

Uniforme testmethoden

'Dat gaat van een minuscuul rubberen afsluitringetje tot de coatings voor gigantische betonnen transportbuizen', aldus Prummel. 'Ons doel is het ontwikkelen van standaardmeetmethoden om de betrokken materialen te kunnen testen: beton, organische materialen, kunststof. Vanuit het perspectief van de gebruiker – de drinkwaterbedrijven – wil je dat al die materialen internationaal uniform getest zijn, zodat je altijd weet wat je aanschaft. Als is getest conform een Europees afgesproken norm, hoeft niet in elk land een aparte toelatingsprocedure te worden doorlopen voor een product: dat scheelt veel belastinggeld en dubbel werk.'

Kwaliteitsbewaking

Met 28 landen één testmethode voor een bepaald product verzinnen is een ingewikkeld en langdurig traject. Met name omdat er in de verschillende lidstaten verschillende omstandigheden bestaan en andere visies op drinkwaterbereiding, testmethoden, kwaliteit, enzovoort. Prummel: 'Zo gelooft Nederland in drinkwaterproductie zonder chloor, waardoor materialen daar ook niet tegen bestand hoeven te zijn. Maar dat kan voor een land als Italië of Griekenland anders liggen. Deze verschillen stellen eisen aan het harmoniseren van testmethoden voor

materialen. Andersom heeft Nederland een uitzonderlijk hoge kwaliteitsstandaard als het gaat om drinkwater. Dan heb je er groot belang bij dat er niet Europees een of andere inferieure testmethode wordt afgesproken waardoor onze kwaliteit in het geding zou komen. Dat is ook één van de redenen dat de Nederlandse drinkwatersector actief deelneemt aan verschillende werkgroepen.'

Internationale belangenbehartiging

'Overigens geldt dat ook op een niveautje hoger', aldus Bosch. 'De Europese landen trekken daarom op het wereldtoneel gezamenlijk op, onder de vlag van CEN en bij de ontwikkeling van ISO-normen. Europa heeft belang bij harmonisatie tussen de verschillende lidstaten om het hoofd te kunnen bieden aan producten en processen uit andere delen van de wereld, waar men het niet zo nauw neemt met kwaliteitseisen. Internationale normalisatie biedt kansen voor de Nederlandse waterindustrie om kennis en producten over de grens te vermarkten, iets waar NEN zich ook voor inspant. En, niet onbelangrijk: we blijven op deze manier op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen elders, die voor Nederland interessant kunnen zijn. Zo helpt normalisatie bij de samenwerking met relevante landen en netwerken.'

Ze vervolgt: 'NEN heeft als stichting primair een maatschappelijke functie. Wij willen via privaat-publieke samenwerkingen op een constructieve manier bijdragen aan nationale en mondiale doelen. Bij voorkeur gecombineerd met het helpen van Nederlandse bedrijven bij het beschermen en vermarkten van hun kennis en producten.'

Nationale wetgeving

De werkgroep 'Effects of materials in contact with drinking water' komt tweemaal per jaar bij elkaar om de voortgang van de ontwikkeling van meetmethoden te bespreken. Prummel: 'Begin juni gebeurde dat in Nederland, bij NEN in Delft. Het ontwikkelen van een testmethode kan lang duren, dus de vlag gaat echt uit als het zover is. Daarna wordt een methode elke vijf jaar geëvalueerd. Overigens is het niet klaar als ons werk af is: daarna kan een methode nog worden geïmplementeerd in de nationale wetgeving van elke lidstaat. Daar ligt dus nog een mooie rol voor het ministerie van IenM en het parlement.'